

ABONAMENTUL

pe un an . 28 Cor.
pe un jum. . 14
pe o lună . 2-40 c
Anul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franc.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc de
scrisă costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se în-
poiază.

Simptome de disoluție.

Campania de mistificare a opiniei publice urmează înainte și ia proporții din ce în ce mai îngrijorătoare pentru sănătatea morală a societății noastre de pretutindeni. Ea își face zilnic jocul hazard, nepăsătoare de catastrofa distrămăre ce lasă în urmă-i. Azi mâne ravagiile ei sânt inconmensurabile. O adevărată avalanșă de insinuații otrăvitoare ne năpădește și pare a ne fi secăt puterea morală trebuitoare, pentru a-i face o rezistență imperioasă și a o abate până când nu ne-a distrus încă orice credință în vitalitatea neamului.

Poate niciodată în epocile de decădere ale poporului românesc nu și-a făcut apariția la suprafața vieții lui publice o serie de fenomene mai dure-roase decât acele ce se infiripă cu o înspăimântătoare regularitate în vremile noastre. Și văzând râvna stăruitoare a celor cari atâță flacărele acestor fenomene, văzând vinovata lipsă de răspundere cu care ei tind să le generalizeze, chemând la spectacolul funest al prăbușirii credințelor până și pe frații noștri din regatul liber — ne supune o neînvinsă temere de viitor. Sânt simptomele de disoluție a unei societăți aceste fenomene, simptome cari ne revocă în memorie atâtea pilde sguduitoare din istoria neamurilor dispărute.

Ne întrebăm plini de îngrijorare dacă mai putem învăța adevărul atâtor pilde sinistre, dacă mai putem să ne oprim pe povârnișul pe care ne-a împins c'o perversă bucurie geniul cel rău al neamului nostru. Vom înțelege oare că din clipa în care va fi dispărut pentru totdeauna încrederea împrumutată dintre noi, membrii aceleiași națiuni, vom pierde cel mai puternic temel moral al năzuințelor noastre colective? Și nu ni-s'a întunecat oare orice înțelegere pentru ireparabilele pierderi cu cari ne vom alege din acest monstruos proces de devaluare a valorilor noastre cele mai bune?

Se poate ca munca unei generații distinse, care ne-a îmbogățit c'o sumă de forțe neobișnuit de pronunțate săracul nostru tezaur de valori intelectuale — să fie nesocotită în gradul în care e? Se poate ca acest ziar de cea mai convinsă propagandă națională, după ce a reușit să fie expresia generației de care vorbim, selecționându-i talentele și înrolându-le sub flamura noastră, singura neînvinsă, pentru că e flamura intransigenței naționale — să fie caterisit din biserica credințelor românești? Se poate ca în rândurile generației mai în vârstă să se găsească atât de puține inimi, cari să repercuteze generozitatea unei munci desfășurate în semnul celor mai curate aspirații ale neamului nostru? Se poate, ca repulsiunea unor ambiții de-

șarte, întărite de critici anodine, oneste și bine intenționate să degeneze în acte de-o neîmpăcată răzbu-nare, în paguba intereselor noastre mari? Se poate, în sfârșit, ca o pleiadă întreagă de bărbați, pe cari obștea, în încrederea ei largă și nevinovată, i-a așezat în aureola unei admirații generoase, să se lase răpiți de patimi fără zăgaz și să piardă pentru totdeauna conștiința răspunderii pentru înfricoșatul proces de disoluție pe care l-au provocat într'o clipă de uitare și pe care să nu-l mai poată stăvili în mersul lui fatal?

Adevărata mărime sufletească, adevărata chemare pentru îndrumarea destinului unui neam, implică o virtute rară, o tărie superioară, tăria învingerii de sine. Un suflet înzestrat cu această nestemată calitate își recunoaște greșeala, ori de câte ori îi cer acest lucru interesele generale ale cauzei căreia s'a dedicat. Greșelile sânt de rindul firei noastre omenești și cea mai nobilă tendință a evoluției omenești e tocmai râvna ideală de-a repara greșelile de-o clipă, întunecându-le cu fapte de-o valoare etică renăscătoare. Dar noi așteptăm zădărnice dovada acestei virtuți din partea bărbaților cari așiderea într'o clipă de slăbiciune sufletească au adus o jignire atât de fatală intereselor superioare ale neamului. Ea s'a anunțat, sfiicioasă și fără curajul ideal firesc,

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

PUIUL.

*Tu mi-ai dat lumina'n față,
Mi-ai dat ochii tăi de foc
Și 'nțeleapta ta povăț. —
Poți să-mi dai întreaga-ți viață,
Dar tu nu-mi poți da noroc.*

*M'ai ferit de visuri rele
Și de vânturi m'ai ferit,
Dar cărarea vieții mele
S'o lumine 'n foc de stele,
Mamă, altul fu merit.*

*A prins aripi puiul, mamă,
Nu-l mai poți opri în zbor,
Pleacă'n zări și nu ia'n seamă
Părul alb de sub năframă
Și nici plânsul plin de dor.*

*O să plec. Și cum te doare,
Focul numai tu ți-l știi.
Ai o fată ca și-o floare,
Vai, și nu ți-e dat sub soare
Veșnic lângă sân s'o fii.*

*Dă-mi nădejdea soț de cale,
Dă-mi credința, c'o mai ai.
Cântul tău e plin de jale,
Din comoara vieții tale
Numai cântul să mi-l dai.*

*Cântul tău să-mi fie'n seară
Ruga pe pământ străin,
Prieten drag din a mea țară.
Să-mi aducă'n minte țară
Cuibul cald, de soare plin.*

*Nu mai plânge, mamă dragă,
Tu știai menirea mea.
Pe-o mlădiță vara 'ntreagă
Nici un mugur, mamă dragă,
Nici o floare n'o să stea!...*

I. U. Soricu.

Anatole France.

Din înțelepciunea doctorului Socrate.

— Spicuite din «Histoire Comique» și traduse de Adrian Corbul. —

Voința, binele și răul.

... — Vă spun că voința este iluzia pricinuită de ignoranța cauzelor cari ne obligă să voim. Nu noi voim, ci miliardele de celule de o activitate prodigioasă, pe cari nu le cunoaștem, cari nu ne cunosc, cari se ignorează între dănsule și cari, cu toate astea, ne constituiesc. Ele produc prin agitarea lor nefinseminate curente, pe cari le numim cugetările, pasiunile, bucuriile, suferințele, dorințele, teama și voința noastră. Ne credem liberi și stăpâni pe noi, pe când în realitate, o singură picătură de alcool excită, ca să le amortească

apoi, aceste elemente prin cari simțim și voim.

— Eu, spuse Pradel, cred în voință, în răspunderea morală, în deosebirea binelui de rău. Fără îndoială, doctore, că vei socoti că ideile acestea sunt brute..

— De sigur că sunt brute. Dar ele ne convin foarte bine, fiindcă noi înși-ne suntem niște brute. Adevărul acesta îl uităm întotdeauna. Ideile acestea sunt brute, înguste și salutare. Oamenii au simțit că fără dănsule ar înnebuni. N'aveau deci, decât s'a leagă între prostie și nebunie. Și bine au făcut că au ales prostia. Iată fundamentul ideilor morale.

Războiul.

... — Doctore, întrebă Constantin Marc, nu admiri și dta războiul? Cu toate astea, când te gândești, războiul e splendid. Animalele se devorează pur și simplu între dănsule. Oamenii, din potrivă, se masacrează cu artă. Ei au învățat să se între-ucidă cu platoșe sculptoare, sub niște căști împodobite cu pene și cu păr de cal. Prin întrebuițarea artileriei și prin arta fortificațiilor, ei au introdus chimia și matematicile în distrugerea necesară. Invenția asta e sublină. Și, deoarece, exterminarea făpturilor ne apare ca unicul scop al vieții, înțelepciunea omului e tocmai faptul că el a știut să facă din această exterminare o plăcere și o splendoare... Căci nu poți nega, doctore, că omorul e o lege a naturii și că, prin urmare, el este divin.

Doctorul Socrate răspunse:

într-o propunere desinteresată, n'a fost zărită însă, ba trecută chiar cu vederea — în mod intenționat.

Și jocul hazard al patimelor dăinuiește mereu și netulburat. Nici spectrul primejdiei naționale nu-i în stare să-l abată din mersul său vertiginos spre prăpastia disoluției depline. Azi la noi, mâne dincolo de Carpați, între frații noștri din regat, jocul macabru al mistificatorilor se infiripă zilnic.

Iată, de pildă, ziarul „Seara” și-a deschis larg coloanele pentru otrava ce bântuie în societatea noastră de aici și ține cu tot dinadinsul s'o infiltreze și în sufletele fraților noștri din regat. Scriind în numărul său din urmă despre adunarea poporală dela Arad, debitează cu o perversă seninătate insinuații de felul acestora:

Românimea întrunită la Arad, s'a declarat pentru programul partidului național și a votat încredere comitetului executiv al partidului, arătând astfel că zădarnice au fost toate uneltirile răzvrătiților și rătăciților din partid... Astfel s'a limpezit cu totul situația politică a fraților noștri de dincolo, pe cari nu i-a putut amăgi nici glasurile de sirenă ale prietenilor lui Tisza, nici demagogia puținelor elemente grupate în jurul ziarului „Tribuna”, condamnați de toți fruntașii partidului național, pentru atitudinea dușmănoasă principiului frăției... Frații noștri din Arad și Ungaria pot avea, în actuala situație, un singur partid politic și acesta este partidul național...

Dar să nu credeți că ziarul „Seara” nu-și dă seamă de ceace spune. Acest ziar știe prea bine că marea adunare dela Arad s'a organizat cu concursul cel mai desinteresat al ziarului nostru; că tocmai ziarul nostru a sollicitat și solicită mereu dovezi de-o activitate atât de pronunțată ca cea din zilele trecute; că comitetul partidului are — pentru că trebuie să aibă în toate împrejurările — și încrederea noastră pentru lupta ce o dăm cu toții cu vrășmasul secular și că nu

s'a răsvrătit nimenea dintre aderenții acestui ziar împotriva adunării, ci că din potrivă, ziarul a făcut o propagandă însuflețită pentru adunare. Ziarul „Seara” mai știe apoi că nu elementele grupate în jurul „Tribunei” fac sau au făcut vreodată demagogie, ci că elementele acestea au reprezentat tocmai curentul lintelectual, combătând demagogia, a cărei buruiănă trebuie căutată în alte straturi decât în cel al „Tribunei”. Dar ziarul „Seara” mai știe chiar și că nu sprijinitorii „Tribunei” au atentat la principiul frăției, ci dimpotrivă acei ce scamotează azi acest sfânt principiu, speculând credulitatea obștei neorientate.

Și cu toate că cunoaște toate aceste adevăruri, se pretează c'o ciudată desinvoltură la rolul de vraciu al bunelor sentimente ce însuflețesc pentru lupta noastră de aici pe frații noștri din regat. C'o mână sacrilegă el cearcă să smulgă din sufletele fraților noștri de peste hotare toate credințele ce ne unesc, sădindu-le în loc îndoiala și fatala decepție, că în sinul neamului românesc din Ungaria e cu puțință să se afle, ba că s'au aflat chiar grupări întregi, o generație întreagă de oameni, cari s'au disolidarizat cu partidul și cu programul nostru național, cel veșnic sfânt și neștrămutat ca însăși ființa noastră națională...

E un păcat îngrozitor acesta, un păcat care poate să se răzbune amar, — durere, nu numai împotriva celor vinovați, ci chiar în paguba intereselor neamului nostru de pretutindeni. Căci efectele disolvante ale lipsei de răspundere cu care se comite s'au dat deja pe față în proporții îngrijitoare.

Dar vor înțelege oare cei chemați că e timpul suprem să facă față ace-

stui proces de distrămăre, să revină asupra greșelilor ce-au făcut și să urmeze povața geniului cel bun al neamului nostru, care le-a strigat demult: *opriți-vă!*

Contestarea alegerii dela Orăștie. Din Budapesta ni se telefonează. Azi a început înaintea Curții de Casație dezbaterile petiției prezentate de alegătorii Români din cercul Orăștiei împotriva alegerii lui Farkas Pál. Motivele pe care se întemeiază cerere de casare la alegere sânt: cumpărarea voturilor prin bani, terorizarea și oprirea alegătorilor români de-a merge la urnă.

Reprezentantul alegătorilor români e dl Dr. Victor Bontescu, avocat în Hațeg.

Apărătorul alegerii, avocatul Dr. Tetéleni rmin, a cerut respingerea petiției pe motive de greșeli formale. Petiția însă a fost admisă.

Tetéleni a prezentat apoi o contrapetiție. Pentru a o putea studia, dl Bontescu a cerut amânarea dezbaterii pe mâne, ceace s'a admis.

Pentru »Telegraful român«. Telegraful român, ale cărui elucubații nimeni nu e în stare să le înțeleagă, ne numește pe noi »gri la cap« (!) fiindcă el, Telegraful, n'a mai putut răspunde nimic după ce l'am strâns cu ușa în chestia școalelor pierdute. Singurul răspuns pe care ni-l dă, e — o întrebare: cum ajungem noi, cari am făcut odinioară propagandă pentru închiderea școalelor și pentru lăsarea lor în grija statului, să ne interesăm acum atâta de școlile românești?

Dacă »ușorii la cap dela Telegraf« voiesc să nu le rămânem cu nimic datori, iată sântem gata să răspundem:

În coloanele ziarului nostru a militat pentru închiderea școlilor d. Goldiș, care e secretar consistorial și deputat congressional, și aceasta într-o vreme când cu astfel de gânduri se ocupa lumea românească cu toată seriozitatea. »Telegraful« se vede că a uitat cu desăvârșire că și în coloanele lui a scris o serie lungă de articole d. Dr. Eugen Le-

— Noi nu sântem decât niște biete animale, cu toate astea sântem propria noastră providență și proprii noștri zei. Animalele inferioare, a căror domnie imemorială a precedat-o pe a noastră pe această planetă, au transformat-o prin geniul și curajul lor. Insectele au croit drumuri, au scormonit pământul, au scobit trunchiul copacilor și stâncile, și-au zidit locuințe, au schimbat solul, aerul și apele. Munca până și a celor mai umile, madreporelor, au creat insule și continente. Orice schimbare materială produce o schimbare morală, deoarece moravurile depind de mediu. Transformarea la care omul, la rândul său, a supus pământul, este de sigur mai profundă și mai armonioasă decât transformările operate de celelalte animale. De ce oare omenirea n'ar reuși ea să schimbe natura, făcând-o pacifică? De ce omenirea, oricât de infirmă este și va fi, n'ar izbuti ea într-o zi să suprimă, ori cel puțin, să reguleze concurența vitală? Pentru ce n'ar aboli ea, în sfârșit, legea omorului? Putem să ne așteptăm la multe lucruri din partea chimiei. Cu toate acestea nu răspund de nimic. E posibil ca rasa noastră să persiste, în melancolie, în delir, în manie, în demență și în stupoare până la lamentabilul ei sfârșit în ghiată și în bezna neagră. Lumea noastră e poate iremediabil de rea...

Nemurirea sufletului.

... — Doctore Socrate, întrebă Pradel, te rog pe d-ta ca savant și fiziologist, să-mi spui dacă sufletul nostru e nemuritor.

— Știi fără îndoială, amicul meu, răspunse doctorul, ce spunea în această privință pasărea lui Cyrano. Într-o zi Cyrano de Bergerac auzi două pasări vorbind între dânsese pe un copac. Una zicea: „Sufletul pasărilor e nemuritor. — Nici nu încapă vorbă, îi răspunse cealaltă. Dar ce nu pot pricepe, e că ființele cari n'au nici pene, nici cioc, dar cari merg pe două picioare, își închipuie și ele că sufletul lor e nemuritor ca al nostru”.

Dar Pradel nu se mulțami cu această lămurire, ci repetă:

— Vreau să știu.

Și doctorul Socrate îi răspunse:

— Oamenii nu-s făcuți ca să știe; oamenii nu-s făcuți ca să priceapă. Ei n'au ce le trebuie pentru aceasta. Un creier de om e mai mare și mai bogat în circonvoluțiuni ca un creier de gorilă, dar între ele nu e nici o deosebire esențială. Cele mai înalte cugetări, cele mai vaste sisteme ale noastre nu vor fi în totdeauna, decât prelungirea măreață a ideilor pe cari le conține un cap de maimuță. Cele ce știm asupra universului mai mult decât un câine, ne amuză și ne flatează; în sine însă

e foarte puțin și iluziile noastre cresc odată cu cunoștințele noastre.

Morții.

...Când convoiul funebru o cârmă dealungul rondurilor de verdeață din Avenue de l'Observatoire, tramvaiul ce-i ieși în cale se opri și pasagerii își scoaseră pălăriile, drept respect pentru mort.

Doctorul Socrate spuse:

— Oamenii respectă moartea, pentru că ei își spun și au dreptate — că dacă e respectabil să fii mort, fiecare e sigur că va fi într-o zi respectabil cel puțin întru aceasta.

... Când toată lumea ieși din cimitir, doctorul și cu Constantin Marc rămaseră singuri. Doctorul Socrate cuprinse cu privirea mulțimea de morminte:

— Iți aduci aminte d-ta, zise el, o reflecție a lui Auguste Comte? Omenirea e compusă din morți și din vii. Morții sânt cu mult mai numeroși. De sigur, morții sânt cu mult cei mai numeroși. Prin mulțimea și grandoaarea muncei lor, ei sânt și cei mai puternici. Ei ne guvernează; noi ascultăm de ei. Stăpânii noștri sânt sub aceste pietre. Iată legislatorul care a făcut legea căreia eu mă supun azi, arhitectul care mi-a clădit casa poetul, care a creat iluziile cari mă tulbură încă, oratorul care m'a convins înainte de a mă naște.

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice, de primul rang. ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

ményi, militând și el pentru închiderea școlilor? Ce rost are deci să ne învinuiască »Telegraful: de inconsecvență când în acest punct e tot așa de — să zicem: vinovat, ce și noi? Sau poate că crede Telegraful că e o virtute a persista în o greșală, chiar și după ce te-ai convins că greșala e păgubitoare, și aceasta numai de dragul de a rămânea consecvent? Pe semne că »Telegraful« n'a auzit niciodată de o lege a progresului și a evoluției...

Kossuth și chestiunea băncii. Se pare că discuția despre procesul-verbal întini, încheiat la 8 Octombrie 1907 între guvernul austriac și fostul guvern coaliționist în chestiunea băncii comune, — va genera noi și neplăcute senzații pentru fostul guvern coaliționist și, în special, pentru fostul ministru de comerț.

Partidul kossuthist a cerut dela actualul guvern să depună pe birourile Camerei acest proces-verbal, ceea ce guvernul a refuzat s'o facă, declarând că această chestie e rezolvită și pe deplin lămurită prin hotărârea juriului de 4, care a studiat dosarele în chestiune.

Kossuth, nemulțămît cu această rezolvire, publică în numărul de Duminică al ziarului „Budapest” un prim-articol, în care somează din nou guvernul să prezinte actele.

La această somare răspunde în numărul său de ieri semi-oficiosul german „Pester Lloyd”, într'un prim-articol amenințător. Constată înainte de toate că dl Kossuth își întemeiază articolul pe o traducere greșită a textului original, și-apoi continuă:

„Procedeu acesta nu se poate numi loial. Frațiunea kossuthistă greșeste însă, dacă crede că procedeu ei va rămânea fără urmări (Toate sublinierile sânt ale oficiosului german. R. „Tr.”). Dacă va persista ca această chestiune să rămână și mai departe obiectul principal al discuțiilor, să fie convinsă că i-se va da răspunsul cuvenit. Prilejul acesta nu se caută, dar nici nu se va ocoli, dacă se va impune cu forța din partea fracțiunii kossuthiste...”

Iată toți creatorii cunoștințelor adevărate sau false, ai înțelepciunii și ai nebuniilor noastre. Ei sânt aci, acești șefi inflexibili cărora nu ne putem opune. În ei este forța, urmarea și durată... Ce este o generațiune de vii în comparație cu nenumăratele generațiuni de morți? Ce este voința noastră de o zi, în fața voinței lor de o mie de ori seculară?... Pentru noi să ne revoltăm împotriva lor? N'avem nici măcar timpul să le arătăm nesupunere!

— În sfârșit, te prind, doctore Socrat! strigă Constantin Marc; ai renunțat la progres, la justiția nouă, la pacea lumii, la libera cugtare ca să te supui tradiției... Consimți să recunoști vechea greșală, buna ignoranță, venerabila inichitate a străbunilor noștri. Ai reîntrat dar în vechea tradiție, te supui anticeilor obiceiuri, autorității strămoșești.

— De unde iei obiceiurile și tradiția? întrebă doctorul; de unde iei autoritatea? Există tradiții inconciliabile, obiceiuri diverse, autorități opuse. Morții nu ne impun o singură voință. Ei ne supun la voințe contradictorii. Opiniile trecutului cari ne apasă sunt nesigure și confuze. Strivindu-ne pe noi, ele se distrug unele pe altele. Toți acești morți au trăit, înlocuindu-ne ca noi, în tulburare și contradicție. Fie-care, în vremea lui, a visat în felul său, cu dragoste sau cu ură, visul vieții. Să-l visăm la rândul nostru cu bună voință și cu bucurie, dacă e posibil... Și acum, haidem să dejunăm.

„P. Lloyd” nu spune direct cine va da „răspunsul cuvenit”, dar e ușor de ghicit că-l vizează pe ministrul de finanțe Lukács, care întotdeauna a fost susținut și apărat de acest ziar german.

Delegațiile. Delegația ungară în ședința dela 20 Februarie a terminat discuția asupra bugetului marinei. Bugetul a fost primit.

Raportorul comisiei pentru afacerile marinei, Iuliu Rosenberg, a adus la cunoștința membrilor rezultatul consfătuirilor comisiei de cinci, delegată pentru studiarea participării Ungariei, conform cotei, la furnizarea articolelor industriale pentru construirea vaselor. Spune că în urma înțeleșului încheiat, Ungaria va lîfera articole în preț de 113.670.000. Materialul brut, lîferat Austriei pentru industrializare, nu se va socoti în cota participării.

Discuția pe articole... În ședința de azi în cele din urmă s'au terminat votările asupra propunerilor și moțiunilor prezintate de opoziție. Rînd pe rînd au fost respinse... Votarea s'a făcut în prezența alor 132 de deputați.

Ar fi fost să urmeze numai decât discuția pe articole, dar opoziția a pornit discuție, în chestie de regulament, asupra modalității cum să se discute statutele băncii comune. Opoziția cere să se discute fiecare articol, iar guvernul nu admite decât discuția articolelor ce ar fi să se modifice.

Discuția s'a terminat cu aprobarea punctului de vedere al guvernului.

Apoi s'a intrat în discuția articolelor. Titlul și articolele 1 și 2 au fost primite.

Discuția se va continua mâine.

O nouă ligă împotriva votului universal.

Pentru cei ce au urmărit mersul politicii dela alegerile din urmă încoace nu mai poate fi taină că votul universal are foarte puțini prieteni în sânul actualului guvern. În afară de ministrul de finanțe Lukács, cel mult ministrul de agricultură contele Serényi mai profesează idei întru câțva democratice.

Influența contelui Tisza, cel mai declarat dușman al votului universal și al tuturor reformelor democratice, se manifestă în toate acțiunile de până aci a guvernului. Contele Tisza procedează după un plan bine chibzuit și dintre adversarii guvernului știe perfect de bine să-i menajeze pe cei cari, asemenea lui, sânt dușmani ai reformelor democratice. Aceștia sânt în rîndul întâi Kossuth și fracțiunea kossuthistă.

S'a învederat lucrul acesta și la alegerile generale și mai în urmă, și mai lămurit, la alegerile parțiale cari au avut loc în vremele din urmă. La Șimleu, organele guvernului pretutindeni au sprijinit candidatura kossuthistului Barabás împotriva justhiztului Kellér; vărsarea de sânge de alaltăeri dela Matolcs s'a făcut tot în interesul kossuthistului Iármý Béla și împotriva justhiztului Szunyog Mihály.

Contele Tisza, *spiritus rector* al actualului guvern și șeful viitorului cabinet, admite întărirea opoziției kossuthiste care e dușmană votului universal și, în fond, cum a dovedit trecutul coaliționist, un element guvernamental prin excelență.

Menajarea aceasta a lui Kossuth s'a putut observa și cu prilejul conflictului cu chestiunea băncii comune, ce s'a ivit între mi-

nistrul de finanțe Lukács și partidul kossuthist. Juriul, din care a făcut parte și contele Tisza, a adus un verdict în doi peri, îndreptat mai mult împotriva lui Lukács, aderentul votului universal, decât împotriva lui Kossuth, dușmanul lui.

Marele ziar german „Frankfurter Zeitung” spune pe față că toată atențiunea contelui Tisza e îndreptată împotriva votului universal. Într'un articol de fond, în care tratează situația politică din Ungaria, se ocupă și cu acest conflict și verdictul juriului, și ajunge la următoarele concluzii:

»Contele Tisza nu e omul care să cunoască în politică mila frățească. O nouă constelație politică își aruncă înainte umbra. Contele Tisza a fost cu considerație față de omul care va lupta, alături de el, împotriva votului universal. N'a voit să-l compromită pe Kossuth, fiindcă are nevoie de numele lui ca să poată stigmatiza cu pecetea trădării reforma electorală liberală plănuită de Lukács».

»Cei pe cari nu-i seduc aparențele, trebuie să vadă că se prepară terenul pentru o nouă ligă împotriva votului universal; o ligă ai cărei șefi vor fi cei doi conți, cari azi luptă în tabere deosebite: Tisza și Andrássy și a cărei oaste va fi alcătuită din elementele partidului kossuthist. Partidul kossuthist a aprobat pluralitatea și când era la putere. Iar contele Tisza e, dacă se poate, și mai conservativ decât contele Andrássy».

Nu se poate tăgădui că politica din Ungaria a ajuns în semnul votului universal. Luptele se dau în parlament și în afară de el, nouile constelații de partid ce sânt pe cale a se forma, toate au ca centru de gravitație votul universal. Și încetul pe încetul, din fărîmăturile aceste multe și mărunte, pe calea descompunerii și reînchegării se vor naște cele două partide cari vor lupta — lupta hotărîtoare pentru viitorul Ungariei: partidul reformelor democratice și partidul conservator al feudalilor.

Votul universal va trebui însă să învingă. Aceasta trebuie s'o doriască orice adevărat patriot care ține la țara sa.

Din România.

O circulară cuminte. Dl Ghieghie G. Albu, procurorul de Tecuci, a adresat șefilor de jandarmi și notarilor din județul său următoarea circulară:

„Fiind sesizat de multe reclamațiuni, că în multe din comunele rurale din acest județ se fac prin cărciumi în mod obișnuit jocuri de cărți pe bani, fiind în deobște cunoscut, că acest viciu aduce după dânsul comiterea multor delictes, de multe ori chiar din partea funcționarilor publici, ca abuzul de încredere, deturnarea de bani publici, falșul, mituirea funcționarilor publici, escrocheria, etc. Vă atrag atențiunea, ca imediat ce veți constata jocuri de cărți pe bani, în cărciumi, veți încheia procese verbale, confiscând banii, cărțile și uneltele, ce au servit la aceste jocuri, (mese, scaune).

Constat de asemenea din lucrările, ce vin la acest Parchet, că numărul celor ce trăiesc nelegiuit (în concubinaj) s'a înmulțit considerabil, dând naștere la copii nelegiuiți și de aici la multe procese și chiar crime.

Deci de câte ori vi se va reclama formal, de către soț sau soție, că unul din ei l'a părăsit și trăiește nelegiuit, făcându-se culpabil de adulteriu, — veți pași de urgență la fața locului pentru a constata faptele și dresa lucrări. Veți sfătui, pe cât vă este cu pu-

tintă, ca oamenii, ce trăiesc nelegiuit să se cunune.

Cunoașteți și d-voastră cu toții, de asemenea, cât de nenorocite sânt consecințele beției la sate; răniurile, bătăile și crimele clocesc totdeauna în beție. Veți lua măsuri, ca legea pentru Monopolul vânzării băuturilor spirtoase în comunele rurale și măsurile în contra beției, să se aplice cu strășnicie, având în vedere dispozițiunea articolului 29, 30 și 33 din lege. — pe care o veți citi-o. De pildă:

a) Nu veți permite, ca cârciumarii să dea de băut în cârciumă copiilor mai tineri de 16 ani;

b) Nu vor da sub nici un motiv și sub nici o amenințare băutură oamenilor beți sau înscrisi pe lista bețivilor, prevăzută la art. 33 din sus zis-a lege;

c) Nu vor primi în cârciume oameni beți sau femei bete, cu moravuri recunoscute rele. De contravențiile ce veți constata, veți dresa procese verbale ce le veți înainta nouă.

Veți lua de asemenea măsuri, ca legea Repausului Duminical să se aplice cu strictețe la sate. Veți face inspecțiuni pentru a constata, dacă în zilele de Duminică și sărbători recunoscute de Sf. Sinod, cârciumarii până la orele 11 dimineața nu vând contrar legii, permițând intrarea locuitorilor pe din dos și stând cu ușile închise în față, pentru a contraveni legii.

Dela 1 Octomvrie până la 31 Martie cârciumile se închid la 8 ore seara.

Vă veți duce Duminică și sărbătoarea la biserică, sfătuind pe cât se poate pe săteni a se duce la biserică și a lăsa cârciumele, dând d-v. cei întâi pildă sătenilor prin ducerea la biserică.

De contravențiile, ce veți constata la Legea Repausului Duminical, de asemenea veți dresa lucrări ce ni le veți înainta.

Acestea având a vă ruga, cred, că vă veți îndeplini în mod conștiincios, blând, omenos și cinstit datorită.

Chestia naționalităților.

— Un răspuns al lui Jászi Oszkár. —

Luna trecută sociologul Jászi a ținut la »Clubul Galilei« o conferință despre chestia de naționalități. Urmarea a fost că toate ziarele imperialiste i-au adresat cele mai grosolane injurii, ba ziarul »Az Ujság« țipa după procuror, spunând că un om care îndrăznește să sfideze opinia publică ungurească trebuie să-și ispășească greșala în temniță. Astfel a fost tratat un om care a îndrăznit să dea expresie gândurilor sale cinstite, fără alt îndemn decât dorința de a regenera moravurile țării și ale compatrioților săi, dela care atârnă îmbunătățirea sorții celor asupriți.

Între cele mai de seamă discuții ce s'au pornit pe urma conferinței lui Jászi, trebui să remarcăm două articole apărute în »Magyar Figyelő«, organul lui Tisza și cel mai de seamă exponent, mai recent, al principiilor imperialiste. Păcat numai că discuția se deplasează în amândouă aceste articole și toată chestia e privită prin prisma intereselor de clasă și a fanatismului de partid, fapt care e propriu să servească mai mult pentru complicarea decât pentru rezolvirea ei. O discuție pe tema aceasta e cu atât mai grea, cu cât dl Réz Mihály, autorul celui dintâi articol — după cum declară însuși Jászi — nu cunoaște chestiunea naționalităților în toate amănuntele ei, ci își făurește o armă din singurul articol publicat mai acum o lună.

Data fiind însemnătatea acestei probleme a cărei rezolvire nu poate fi zăvorâtă între marginile înguste ale unui articol de ziar,

discuția nu poate fi decât unilaterală. Admițând totuși bunăcredința pomenitului autor, pentru spulberarea șubredelor sale invective, dăm cuvânt lui Jászi care-și formulează răspunsul în următoarele puncte:

»Stimatul meu adversar e de credință, că rezolvirea pașnică sau siinică a chestiei de naționalități nu e în legătură cu spiritul aristocratic sau democratic al guvernului, căci doar Bánffy Dezső, cel cu crezuri democratice, a rezolvit chestiile naționalităților cu ne mai pomenită volnicie, pe când aristocratul Széll a adus în guvernământ un spirit mai conciliant. Asta-i adevărat și de fapt aceste nuanțe politice se explică foarte ușor prin motive personale sau de temperament. Dar cine privește mai de aproape, poate distinge că politica de naționalități atât pe vremea lui Bánffy cât și pe vremea lui Széll se deosebea numai ca haină, pe când de fapt, amândouă erau identice, căci cele două epoci nu a fost deosebite nici în instituții, nici în principii; singura deosebire e că Széll ar fi fost aplicat să facă câteva concesii personale și de formă, în spiritul uman al tradițiilor lui Deák. Pașalnicul comitatens, administrația, instrucțiunea, sistemul electoral și legislația e însă aceeași întru toate. Iar eu sânt tocmai de principiul că chestia naționalităților nu poate fi rezolvită prin mijloace cari să asigure avantajii paliative sau personale, sau păgubitoare, ci exclusiv prin democratizarea întregii noastre vieți publice și a instituțiilor ei. Țin pe dl Réz Mihály drept un scrutător destul de dibaci ca să poată distinge, că în fond regimul economic și politic al lui Bánffy n'a fost întru nimic mai democratic ca al lui Széll, căci cu sporirea genților din comitate și reliefația treptată a capitalului băncilor nu se face un regim mai democratic.

Afirmația a doua a dlui Réz Mihály e, că ar fi greșită teoria mea, în sensul căreia rasele mai înaintate ale lumii culte absorb întotdeauna pe cele de o cultură inferioară. Adevărul e tocmai contrarul, căci cultura superioară din Zips și cea a Sașilor e cucerită treptat de cultura inferioară Românilor și Slovacilor Împrejmuitori. Om meu adversar ar avea dreptate deplină, dacă eu mi-aș fi formulat teoria într'un mod atât de simplist (Admit că în scurtul articol de ziar nu voi fi fost destul de lămurit.) Eu susțin numai, că în epoca democrației industriale, eghemonia unui popor poate fi clădită trainic numai pe superioritatea sa culturală și, în sfârșit, dintre cele două popoare cel mai cult va ieși biruitor; dar sânt în clar totodată cu faptul că marea naționalităților înghite dispărențele ostroave naționaliste străine.

Susțin și acum că tendințele naționaliste sunt de obârșie culturală, cari totodată duc la internaționalism. Că conștiința separatismului naționalist e mai mică între neamurile Șvabilor din Zips și Sașii de cultură superioară, decât între Slovacii și Românii mai puțin culți, se poate foarte ușor explica cu deosebire trecutul istoric și politica conciliantă, manifestată față de Sași de altcum Sași au cel puțin atâta conștiință de rasă și neam, ca orice naționalitate din patrie. Și să nu trecem cu vederea că pe multe locuri prosteasca maghiarizare cu forța și administrația brutală a trezit chiar în pașnicii noștri Șvabi, fără trecut istoric, mișcarea naționalistă (All-deutsch). Dacă politicienii noștri unguri vor urma politica descreeată de acum, se va trezi și între pașnicii noștri nemți naționalismul separatistic, ca o urmare inevitabilă a evoluției firești.

Nu mă desminte nici soluția dlui R. M. referitor la »minimum naționalist« care n'ar mulțumi nici falanga aplicată pentru pace a Românilor. Nu mă desminte, pentru că natura, condițiile și pretențiile exagerate ale pactelor politice se hotărăsc de forța puterilor veșnice. Iar o minoritate naționalistă sdrobotită, sub impresia veninoasă a duplicității politice — altcum va discuta și va trebui chiar să discute decum ar discuta în spirit democratic reprezentanții politicii dreptului poporului. Dealtcum e cu totul indiferent ce consideră dl Mihu drept pretenție minimală în perspectiva viitorului nu e decât un singur punct care ne interesează: Care e politica capabilă să satisfacă juste drepturi la viață a maselor naționaliste, atât din punct de vedere economic, cât și cultural? Dacă vom găsi drumul spre aceasta,

trebuie să ne punem pe muncă, dacă se poate mână-n mână cu bărbații naționalităților; »cu ei sau contra lor, dacă cere trebuința.«

Față cu acuza dlui Réz Mihály că, politica radicală e contrară oricăror tradiții politice și publicistice din Ungaria, să mi-se dea voie să mă refer la câteva studii publicate în revista »Secolul al douzecilea« în cari arătăm că politica de naționalități din epoca renașterii pentru Ungaria, politica lui Széchenyi, Kossuth, Eötvös, Deák și legile pentru naționalități isvorite din tradițiile acesteia, nu numai că se apropie neasemanat mai mult de politica de naționalități profesită de mine, decât politica de azi a conților și junkerilor unguri, — ci așa numita politică naționalistă radicală e urmașul legal și continuarea logică a principiilor și tendințelor liberale ungurești.

*

Al doilea articol care lovește în ideile pomenitei conferințe, e al lui Herczeg Ferencz; dar din cauza tonului absolut lipsit de nota obiectivă necesară unei polemici și a insinuațiilor personale — o cântărire serioasă a celor spuse în acest articol nu poate avea loc. Herczeg uită că pe vremuri el însuși mărturisise același crez politic și era unul dintre antiluptătorii reformei electorale, iar azi stă în slujba oligarchiei ungurești, care se sprijinește pe sistemul putred al corupției și al teroarei, — și că profesază aceleași idei pe cari le combătea mai înainte.

Motivul acestei metamorfozări e ușor de explicat, cunosându-i trecutul, de pe când era un biet scriitor abia eșit în lume, feciorul unui șvab din Bănat. Pentru că să se afirme îi trebuia o proptea puternică, care să-l salte printre șirele dintâi ale bărbaților de seamă. Angajându-se muncitor simbrăș cu condeul în slujba idelilor imperialiste, astăzi e umbra lui Tisza. Și în potopul de fraze nu-și dă seamă că există și un alt îndemn de muncă, mult mai puternic decât simbră, și acesta e înțelegerea durerii celor mulți și asupriți, pe cari dumneasa i-a părăsit de dragul fastului înșelător și cari sufer și azi de răul celor în slujba cărora s'a pus. Nu se știește să amenințe pe propagatorii ideilor politice de naționalități cu soarta de care au avut parte jidanii din Rusia și România și riscă o comparație a stărilor de aici cu cele a popoarelor din pomenitele țări. Cu prilejul revoltei din Rusia și Români, însă țărâtimea a distrus și prăpădit tocmai pe cei de un sânge cu ei, căci nu vedea o îndreptare a sorții sale, decât în stărpirea din rădăcină a răului — cu toate că prevedea urmările.

Patima de care e stăpânit d. Herczeg se întvederează și când susține că ideile politice de naționalități nu sânt o urmare a culturii apusene, ci o stărpitură a pseudoculturii. Pentru a înlătura această insinuație, e destul să punem față în față cele două programe ca să ne convingem de netemeinicia spuselor dumneasale. Căci cine nu cunoaște »liberalismul« politicii de naționalități a lui Tisza care își are apendicele în toată viața publică a acestei țări. Din comparația făcută vom avea icoana clară a actualului sistem de guvernare care-și are toată puterea în matrapazlicurile genților dela comitat, în teroarea administrației și coruperea alegătorilor, abuzurile de putere ale slujbașilor, a căror rod îl aflăm în covârșitoarea majoritate a analfabeților din regiunile locuite de naționalități, în măcelul dela Tâlna și celelalte meschine jocuri de-a politica, cari an de an adaugă o zală în lungul lanț al suferințelor popoarelor nemaghiare și umplu temnițele de »agitatorii nelegiuiți«.

Vezi bine, pentru că să poți vorbi despre chestiunea aceasta atât de importantă, îți mai trebuie și un dram de cunoaștere în cauză, pe lângă ideile răsuflăte, aduse din cluburile aristocra-

mei unguerești, căci cu jocuri de cuvinte și fraze bine așezate nu se va putea schimba o stare nenorocită de lucruri care roade de vreme îndelungată la temeliiile acestei țări.

Procesul dlui Goga.

— Sentința: 1 lună închisoare, 600 cor. amendă. —

Azi a avut loc înaintea Curții cu jurați din Cluj desbaterea proceselor pornite împotriva dlui Octavian Goga, pentru mai multe articole și poezii »agitorice« publicate în »Țara Noastră«.

Domnul Goga a ajuns să răspundă pentru articolele înscrinate după ce redactorul responsabil al revistei și autorul câtorva dintre articole și poezii, Demetriu Marcu, a repauzat în cursul procesului.

Se știe că dl Goga a avut să sufere multe pe urma acestor procese. În momentul de-a pleca în străinătate, în 1909, în preajma sărbătorilor Crăciunului, a fost arestat la Budapesta, sub cuvânt că ar fi voit să fugă, și a fost dus în temnița din Cluj, de unde a fost liberat numai contra unei garanții de 10.000 coroane.

Despre proces am primit următoarea telegramă:

Cluj, 21 Februarie.

Azi a început în prezența unui numeros public românesc desbaterea proceselor pornite împotriva poetului Goga. Au fost de față vre-o 300 de Români.

În două cazuri dl Goga a fost achitat, iar pentru două poezii, una de Demetriu Marcu, cealaltă de Ștefan Petrescu, a fost condamnat la 1 lună închisoare și 600 coroane.

Apărătorul dlui Goga fost avocatul Dr. Iuliu Pordea, care a rostit un discurs de apărare bine documentat. A luat apoi cuvântul dl Goga, impresionând adânc, nu numai auditorul, ci și tribunalul.

Dlui Goga, după proces, i-s-au făcut ovații călduroase.

Scrisori din Paris.

O primăvară precoce. — Statuia lui Beethoven la Paris. — O toaletă femeiască ridicolă: fustele-pantaloni. — Viața midinetelor pe scenă. — Noua stradă Eduard VII. — Boala regelui crimei.

Paris, 15 Februarie.

Ca risipită de-o suflare supra-umană, ceața a dispărut de de-asupra Parisului și un cer albastru și blând își oglindește de vre-o opt zile încoace curăția în apele liniștite ale Senei. Acoperișurile, turnurile și domurile aurite ale colosului scîpesc la soare, trotuarele par mai netede, un suflu blând și înduioșător ne mângăie obrajii când pășim pe străzile înțesate de lume. Orice am face, oricât ne-am îndeletnici cu grijile vieții, numai la ea ne e gândul și sufletul și simțirea. O simțim, că ne cuprinde din toate părțile, că ne înseninează ochii, că ne imblânzește inima și cu atât mai mult ne copleșește, cu cât o știm că e pretutindeni.

De scrim, de stăm de vorbă cu prietenii, de ședem în casă ori ne plimbăm pe afară, numai la ea ne e mintea și îi urmăm și îi socotim pașii ca-i se apropie din ce în ce... Căci ne stăpânește până în febrele cele mai tainice, dulcea, binecuvântata primăvară. Ea face ca vapoarele de pe Sena să lungească mai ușor pe apele albastre, ea dă viața trotuarelor și scurge pe străzi ne mai pomenita multime eșită din măruntaele Parisului. Și tot ea rărește pasagerii subpământeni ai metropolitanelor, înmulțindu-i pe cei de pe imperialele omnibusurilor. Grădinile și pădurile sânt pline de lume. În Bois de Boulogne e o feerie de toalete schinteietoare, de chipuri vesele și animate. Ce mare lucru e să asști la deșteptarea uriașului Paris!...

Și mă gândesc la cineva, care a părăsit cu lacrimi în ochi orașul luminei și al artei, așa cum ar părăsi o logodnică blândă, senină și înțeleaptă... Cu ce bucurie ar fi luat parte la renașterea naturii în frumosul oraș, cu ce fericire ar bate înlma lui de poet sub luminoasele raze ce se resfrîng de-asupra Parisului... cu ce generoase porniri ar contempla malurile înegrite ale Senei, mulțimea de prin grădini și vechile castele feudale — nu este așa, dl Goga?...

Și bine fac Parisienii, că se gândesc în aceste momente de reînviere să așeze, nu departe de Sena, într'un decor pitoresc de verdeață, sub un aer vast și calm, lângă Passy, statuia uriașului cântăreț al tunetului, al maestrului năntrecut al *Simfonilor*. E drept că singura ipoteză a unei statui dedicate lui Ludvig von Beethoven provacă mai întâi de toate în noi sentimentul imposibilului. Grandoarea unor anumiți zei excedează măsura celor mai frumoase blocuri de marmoră. Un tânăr și talentat sculptor, d. José de Charmoy a avut însă marea fericire de a-l ciopli pe Beethoven sub un aspect care nu e nici meschin, nici ridicol, nici injurios.

Intreg Parisul vizitează atelierul tinărului artist ca să-și dea seama de opera sa. M'am dus și eu azi să văd uriașul de piatră. Pe o dată largă se odihnește Maestrul cu bustul puțin ridicat, oferind vântului care trece chipul său tragic și mareț; ai impresia că adună în sufletul său svornurile universului întreg, ca să ni-le redea impuțernicite de dânsul, ca să ne copleșească sub mîile lui de voci duioase ori tunătoare.

Da, e o operă frumoasă și aproape demnă de marelă surd; dar mai grea este alegerea unui loc pe care să-l domineze semi-zeul. Nu în mijlocul clădirilor și al oamenilor pitici și vioi e dat lui Beethoven să se odihnească în piatră, ci într'un vast peisagiu, sub un cer impasibil și imens. S'a ales dar extremitatea peluzei din Ranelagh lângă Passy. În depărtare, Parisul murmură; în față șerpuiește Sena, și ochii lui Beethoven vor privi fără încetare la un orizont larg și adânc, unde se adună și se risipesc norii, ca o ceată de balauri negrii sau însângerați...

În viață, ca și în dramele lui Shakespeare, mărețul se însoțește de multeori cu grotescul și sublimul cu ridicolul. Vai! Parisienii nu se ocupă numai cu așezarea statuei compozitorului lui *Mondscheinsonate*; ei mai au și alte griji. Și grija de care ne ocupăm aci, cât de ușoară ar părea, nu e de fel negliabilă. Parisienii și parisianele sânt la cușite; bărbații vor să ferească femeile de a se face caraghioase... Ce n'ar da ei ca americancele să nu fi inventat nici odată în esteticile fuste-pantaloni...

O modă ridicolă și fără cea mai ușoară eleganță, aceste fuste-pantaloni. Mă mir că le zice așa: pantaloni pur și simplu ar ajunge. Să nu credeți că sânt altceva decât niște șalvari, așa cum poartă turcoacele. Dar în vreme ce odaliscele nu le poartă decât între cele patru ziduri ale haremului, americancele, și o parte din parisiane, se fudulesc cu ele pe stradă ziua în nămiaza mare. Ce modă insipidă! Dar e moda,

n'ai ce-i face! Snobii își au reprezentanții lor pretutindeni.

Bărbații se opun din toate puterile lor acestor costume disgratioase. Parisianii sânt spre lauda lor și în ceea ce privește eleganța, hotărît reacționari. O anecdotă nostimă e tipărită în toate ziarele parisiane. V'o comunic, iubii cititori. O doamnă din înalta societate, tinără și frumoasă, și-a comandat fără știrea soțului, o ridicolă fustă-pantaloni. Cu ocazia unei vizite pe care era s'o facă împreună cu soțul său, ea înoi odiosul costum. Dar, ascunși sub lungă manta de catifea șalvarii scăpară de investigația bărbatului. În anticamera casei unde se duc au să facă vizita, doamna, schițând un zîmbet neliniștit, își deschee mantaua arătând bietului soț stupefiat, un adevărat costum de odaliscă. Ea socotea că bărbatul ei n'avea ce face în fața unui fapt desăvârșit și că va trebuie să cedeze.

— Foarte bine, zise soțul cu răceață, dacă îți scoți mantaua și întri fără ea în salon, îți jur că-mi scot și eu redingota și mă prezint numai în mâneci de cămașă.

Doamna își păstră mantaua. A doua zi, la teatru, aceeași s'enă. Și rochia pantalon fu părăsită grație energiei masculine, pe care dorim ca toți parizienii s'o imiizeze față de ridicolele exigente ale soțiilor lor.

Sunt în Paris o mulțime de femei tinere și drăguțe, cari din fericire, nu se ocupă de modă, păstrând în sufletul lor o voce bună de necrezut, și în mișcări o grație perfectă cu toate că soarta lor e de cele mai multe ori de plâns. Cine cunoaște Parisul, cunoaște de sigur și midinettele, gingașele lucrătoare, cari pe la aprinsul luminărilor, când își părăsesc ateleerele, se revarsă ca niște stoluri de păsări pe trotuarele marelui oraș.

Midinettele le recunoști numai decât: de sunt tinere și frumoase, au pelea albă și cam anemică, ochii obosiți de veghe, trupul svelt și grațios și sunt sărac îmbrăcate; dar eleganța lor firească te face să crezi că bietele lor rochițe îmbracă niște prințese. Midinettele sunt adevăratele pariziene, gingașe și fermecătoare, sentimentale, vesele și senine. Viața lor e un lung șir de ceasuri chinuite, dar și de voce bună. Ele au sufletul caritabil și mâinile albe, delicate și pe vârful degetelor impunsături de ac. Ele rid, glumesc, suferă și iubesc. Dumineca toată le mulumește. Un stol de vrăbii ce ciripesc fără odihnă cu toată bruma rece a iernii...

Midinettele sânt la ordinea zilei în Paris, un autor dramatic dl Louis Artus a scris o piesă cu acest titlu, care se reprezintă în fiecare seară la Théâtre des Variétés. Ea are un mare succes. Autorul a știut să prindă din viața acestor fete de popor trăsături caracteristice, și să realizeze în poezie veșnica sete de iubire, imaginația romantică și vigoarea destinului ce apasă pe aceste grațioase copile ale Parisului egoist, scriitor, și plin de sgomot.

În admirabilul său roman »Când se stânge lumina...« Rudyard Kipling ne descrie inexprimabila durere a unui pictor care și iubește arta cu frenezie, dar care, orbind, în mod bruscu nu poate s'o mai practice. La acest roman m'am gândit și eu, cetind prin gazetele pariziane, melancolicile dări de seamă asupra grelei operațiuni pe care a suferit-o Kirchhoffer, un nume care, la urechea amatorilor de scrimă, răsună ca o fanfară de victorie.

Kirchhoffer, șampionul Franței și al lumii este cea mai fină lamă ce a existat poate vre-odată. De o combativitate extraordinară, el a înfrânt cu ușurință pe cei mai mari maieștrii ai crimei italiene și belgiene. Nimeni n'a reușit să butoneze măcar o singură dată pe acest extraordinar maestru al crimei. El era fala Franței în acest nobil sport, atât de elegant și subtil, care tinde să se retragă în umbră grație brutalului sport al boxului.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Székely și Réfi** din Marosvásárhely, (Plaza Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

Ei bine, Kirchhoffer, care n'are nici treizeci și cinci de ani, e silit să rănuțe la scrimă, care a fost pasiunea și viața lui. O boală din cele mai grozave — cangrenarea extremităților — a necesitat amputarea ambelor sale picioare. Regele scimeii e redus la absoluta neputință de a se măsura cu cine o fi.

Zilele trecute a avut loc la Paris un congres internațional de scrimă în beneficiul și în onoarea invalidului. Cei mai distinși maștrii din Europa și-au încrucișat săbiile și florețele cu acest prilej. Cu toții au arătat cel mai dușios respect măestrului lor al tuturor. Și Franța, unde inițiativa privată e admirabilă, a făcut un dar de 100.000 de franci nefericitului profesor de scrimă, prin lista de subscripție deschisă de „Figaro”.

Nu, nimeni n'a uitat în Paris, că cel mai francez rege al Angliei și-a plimbat eleganta siluetă pe marele bulevarde, în vecinătatea Madelenei și a Ateneului. Chipul lui a rămas tot așa de popular în Franța ca în timpul când moartea nu-l răpusese încă. O activitate neîntreruptă domnește în dosul Madelenei. Lucrătorii sânt ocupați cu dărâmarea a zeci de imobile; pe ruinele lor geometri au și hotărât alinierea iminentei străzi Eduard VII. Răposatul, pașnicul rege al Angliei, modelul eleganței masculine, monarhul cel mai parizian din lume ar regreta poate dărâmarea pitoresțelor case din această localitate, dispariția silită a negustorilor de estampe, la ale căror vitrine el se oprea de atâtea ori, cercetând cu interes vechile deseneuri, tablourile înegrite cu ochii lui de fin cunoscător.

În puține luni, strada Eduard VII se va deschide pe bulevard. Cunosc mulți parizieni cari vor regreta înegritele case ce au ascultat murmurul Parisului timp de mai multe veacuri. Nimănua însă nu-i pare rău că strada cea nouă va purta numele unuia din cei mai înțelepți regi ai Angliei, care era în același timp și cel mai simpatic admirator al vietei și geniului francez.

C. R. B.

Analfabetismul rural în România.

IV.

Raportul inspectorului primar constată că cu 15 ani în urmă frecventarea școlii rurale era mai bună decât acum. În 1894 numai 29,4 la sută din numărul total al copiilor de școală erau înscriși, dar din aceștia frecventau școala 77 la sută. Raportul spune că atunci erau înscriși numai copiii fruntașilor, și că în anii următori, înmulțindu-se înscrierile, au fost înscriși, și copiii sătenilor din ce în ce mai săraci. Explicația scăderii frecventării regulate e dar evidentă și concluzia naturală ar fi intervenția statului pentru procurarea gratuită a întregului material didactic, a unei clădiri confortabile, a unui bun învățător și chiar mijlociri oficiale pentru procurări de haine și și hrană gratuită pentru cei lipsiți de mijloace — așa cum se face în statele cu învățământ gratuit*). Statul trebuie să facă ca școala rurală să fie iubită de săteni, ca copiii să fie atrași de școală nu aduși cu jandarmi.

Statul însă nu și-a îndeplinit de cât foarte anevoie și parțial datoria ce o are către școala

*) Congresul institutiilor franceze, ținut la Nancy în 1909, pare să fi fost condus cu totul de alte considerații decât consiliul inspectorilor învățământului primar dela noi, când a votat rezoluția că: »Pentru a asigura frecventarea școlară se va da familiilor nevoiașe cari au nevoie de munca copiilor lor, o despăgubire.

Proiectul de lege al dlui Briand, depus la cameră în 1908, și care, după cum se anunță, se va lua în discuție în curînd, la art. 5 spune precis: »În fiecare comună se va înființa o Casă a Școalelor, cu menirea de a încuraja, ajuta și desvolta mersul școlii publice. Statul prevede în buget 1.000.000 de lei anual pentru a ajuta aceste instituții în comunele rurale cu mai puțin de 1000 locuitori. Aceste »Case ale Școalelor« există deja în 17.000 comune; ele sânt un fel de biurouri de binefacere școlară, pentru a veni în sprijinul copiilor săraci, procurîndu-le haine ori hrană caldă în timpul iernii. Dela ele au luat naștere Cantinele școlare.

rurală. Ancheta din 1885 găsește că din numărul total al localurilor de școală numai 29,2% erau de zid, iar restul erau de nuele, vâlătuci, și lemn durat, și că starea lor reclama numai de cât o restaurare în valoare de cel puțin $\frac{1}{3}$ din valoarea lor totală pentru „a le pune în condițiune mai acceptabilă”. Astăzi, Raportul învățământului primar constată că, din numărul total al localurilor școlilor rurale, numai 55 procente sânt bune, restul sânt mediocre și rele; iar din numărul total al învățătorilor 27 procente sânt suplinitori. Zugrăvirea acestor suplinitori, de raportul oficial, e atât de neagră în cât e imposibil să nu exclami, cu convingere, că e mai bine pentru săteni să nu se mai înființeze școli, de cât să se încredințeze misiunea de învățător unor astfel de scursori ale orașelor. S'a întâmplat să fie angajat ca învățător și un fost pușcăriaș, cu știința revizorului — „pentru că nu găsea pe altul”. Despre acești învățători improzinați, cu totul nepregătiți și ne stabili, spune Raportul: »În urma trecerii lor pe la o școală, localul rămâne ruinat, arhiva în neorânduială, materialul didactic nimic. Mulți au dispărut fără de urme dela școală, după ce au încasat sumele pentru lemne, pentru servitori sau bani dela elevi pentru carte”.

La astfel de școli frecventarea regulată de sigur nu poate fi obținută de cât cu jandarmul.

Sânt și școli bune și învățători exemplari, dar nu sânt atât cât trebuie, și cât statul e dator să procure.

Statistica oficială nu-l arată pe sătean reîfractar școlii; ea declară că: »Cereri stăruitoare sosesc la Minister din o mulțime de cătune ca să li-se înființeze școală. Sacrificiile însemnate, pe cari le oferă petiționarii, arată cât de serioase sânt aceste cereri”.

Dar la asemenea cereri statul nu poate trimite decât câte unul din acei suplinitori zugrăviți de raport, de oarece numărul anual al absolvenților școlilor normale nu ajunge, după cum vom arăta, nici pentru a ocupa vacanțele ivite în rîndul titularilor și a înlocui în o proporție mai ridicată pe suplinitorii de care vorbește Raportul.

În asemenea împrejurări nu-i de mirat dacă săteanul nu poate înțelege menirea școlii.

Apoi, statistica arată, că pe când la orașe pentru fiecare institutor se repartizează numai câte 61 copii, la sate pentru fiecare învățător, această cifră abia a fost scoborită în ultimii cinci ani la o medie de 81,9, iar în unii ani anteriori ea se ridicase până la 87,2 de învățător.

Menționăm numai introducerea la sate a învățământului primar de jumătate de zi, o inovație condamnată în toate țările unde s'a încercat, găsită rea de ministerul nostru de instrucție, dar totuși păstrată pentru că ministerul nu are mijloace să facă altfel.

E evident dar că, deși avem învățământ primar obligator, egal și gratuit încă dela 1864, pentru toți copiii țării, statul nostru nu procură acest învățământ decât la jumătate din întreaga populație școlară rurală, și aceasta o face în condițiuni cu totul inferioare, și ca local și ca personal didactic și ca distribuție a copiilor pe clase, față de învățământul primar urban. Și această inechitate a statului se făpțuește față de acea populație, care produce nouă zecimi din întreg produsul național, care formează zidul viu de apărare al țării, care reprezintă continuitatea istorică a neamului nostru.

E drept că statul a simțit odată fiorul datoriei neîndeplinite, în 1896 — când în capul departamentului instrucției se afla unul din cei mai democrați bărbați de stat ai noștri — și atunci a luat ființă „Casa școalelor”, instituție cu menirea specială de a lucra pentru răspândirea culturii naționale. Statul se obliga să verse în visteria acestei instituții un fond de 30.000.000 lei, pentru a interveni astfel în sprijinul comunelor la înmulțirea școlilor. Acel fond însă n'a fost vărsat nici astăzi cu toate că bogatele holde muncite de săteni, anide-a rîndul, au produs excedente de sute de milioane în visteria statului.

Astăzi această instituție, cu menire atât de înaltă, abia își poate agonisi veniturile din

taxe și de amenzi; și în timp de 13 ani de existență, ea, cu anevoie numai, a putut împrimuta comunele cu suma de 8.591.649 pentru clădiri de localuri de școală; pe când școlile rurale; numai în cei șase ani din urmă, i-au dat importanta sumă de 1.170.792 lei, adunată din amenzile școlare plătite de săteni.

(Sfârșitul în numărul viitor.)

I. Botez.

INFORMATIUNI.

A R A D, 21 Februarie n. 1911.

— **Internat pentru universitari din Cluj.** Din Cluj ni-se scrie: Direcțiunea institutului »Vatra«, în ședința sa de azi, Luni, la propunerea președintelui, dlui asesor consistorial Nicolae Ivan, a hotărât să propună adunării generale să voteze suma de 1000 coroane pentru fondul de zidire al Internatului pentru universitarii români din Cluj. Propunerea aceasta e o urmare a propunerii făcute tot de dl Ivan în ședința Asociației din Sibiu, de-a se clădi în Cluj un internat.

Dacă și celelalte bănci ar urma pilda »Vetrei«, fondul necesar în curînd ar fi adunat.

— **Mica Delia.** O fetiță blondă cu chip de înger, carea încununat mulțimea asistenței la unul din matineurile dela Arad, totdeauna bine cercetate de câte un mic popor de copilași, Delia Tămășdan, în vârsta de 6 ani, fiica părintelui Sava Tămășdan din Pecica, a fost chemată în lumea îngerilor, Sămbătă seara, dându-și sufletul în mod subit, după ce se vindecase aproape, dintr'o boală contagioasă.

Dureros impresionați de cruda lovitură ce izbește pe încercații părinți prin pierderea frumoasei copilite, trimitem condoleanțele noastre îndureratei familii, din sinul căreia nemiloasa seceră a morții a răpus floricea cea mai frumoasă, surioara cea mai gingașă și mai iubită.

Odihnească în pace!

— **Poetul Șt. O. Iosif la noi.** Din Budapesta ni-se telefonează că poetul Ștefan O. Iosif, întorcându-se din Paris, unde a petrecut mai multă vreme, a petrecut o zi în Budapesta.

Azi seara a plecat spre București.

— **O nouă casă românească în Arad.** O casă mare din strada principală a Aradului a ajuns în mâni românești. Harnicii frați Burza, cari au un înfloritor magazin de ferărie, au cumpărat casa în care se află actualmente magazinul, cu suma de 88.000 coroane. Felicităm pe harnicii comercianți români și le dorim succes.

— **Moartea generalului Vartiade.** Din București ni-se scrie: Azi, Luni, dimineață a încetat din viață, la locuința sa din str. Primăverei, generalul de divizie Vartiade Panait, comandantul corpului II armată și fost aghiotant al M. S. Regelui.

Generalul Vartiade era bolnav de mai mult timp. Boala agravându-se s'a grăbit desnodământul fatal.

Generalul Vartiade s'a născut în ziua de 16 Martie 1847. El și-a făcut primele studii în țară și le-a desăvârșit în străinătate.

Generalul Vartiade a fost decorat cu mai multe ordine române și străine printre cari și ordinul Carol I în gradul de comandor.

— **Alegere de deputat în Losonc.** Din Losonc se telegrafiază: Azi a avut alegerea de deputat în Losonc. Candidatul guvernamental, ministrul de honvezi Hazai, a fost ales cu mare majoritate față de independistul Filó János.

— **Vărsare de sânge.** Devenind vacant cercul electoral Fehérgyermat prin moartea fostului deputat Géza Luby, în cerc domnește

În vederea noilor alegeri mare agitație printre alegători. Doi candidați, unul kossuthist, altul justhist își țin turneul prin cerc. Administrația sprijinește cu întreg aparatul pe candidatul kossuthist, întru a cărui sprijinire se folosește de regulă de toate mijloacele posibile, exercitând presiunea cunoscută.

Duminecă candidații, acompaniați de suitele obicinuite s'au întâlnit în comuna Matolcs. Alegătorii fiind „bine dispuși” au cercat capacități reciproce, ceea ce nesuccesând cu graiul, au tradus în fapte. Incăierare, apoi jandarmi, împușcături, doi răniți gravi, și mulți mai ușor.

— **Cununie.** D-soara Liv'a Ponta, fiica dlui Ștefan Ponta din Pecica, și dl Romulus Mărgineanu din Nădlac își anunță cununia ce va avea loc la 26 Februarie n. în biserica gr. ort. română din Pecica.

Felicităriile noastre!

— **Pocăiții.** Din Dieci ni-se scrie: Cetesc într-o foaie despre vrednicul preot gr. ort. Dr. S. Stanca din Vulcan, care prin predicile sale pline de învățături creștinești nu a lăsat poporerii să fie seduși de pocăiți. Duminecă, în 22 Ianuarie s'a întâmplat că poporul indignat fiind din biserică, a luat cu asalt cuibul pocăiților, cu totul 5 oameni. Bieții pocăiți au scăpat numai cu fuga, și în două zile s'au curățit. Așa ar trebui huiduiți toți acești rătăciți.

Și în comuna noastră Dieci se află 5 rătăciți de aceștia. Cu numele vă spun pe Pavel Oprea și Petru Bacoș, pentru că aceștia au fost cântăreți la biserică. Biserica i-a crescut și luminat, și când aceasta împreună cu sătenii au așteptat de-a ei pildă bună și lumină, ei se făcură fii de ai întunerecului. Dar s'au înșelat acești eretici, poporul nu dă nimic pe ei, ci mai vârtos îi despretuește după cum se cuvine.

Îndoită cinste i-se cuvine părintelui nostru G. Lupșa care deși om în vârstă, n'a încetat a predica în Dumineci și sărbători. Poporeni cercează mai cu deadinsul sfânta biserică și ascultă cu drag predica. Dacă sătenii noștri și frații români de pretutindenea ar cerceta regulat sfânta biserică, acești, rătăciți nu huiduiți ci singuri s'ar risipi ca ciapa când soarele își arată cele diutăriaze. — *Creștinul.*

— **Ghița de Dunăre are vibronul holeriei.** Laboratorul bacteriologic din Budapesta a constatat că ghița de Dunăre conține vibronul holeric.

— **Membru pe viață cu taxa de 50 cor.** sovita, s'a înscris la „Reuniunea sodailor rom. din Sibiu”, tinerul culegător tipograf dl Romul Budoiu, aplicat la tipografia arhidiecezană. Dsa este primul între calfe, care a ținut să sprijinească și să sară în ajutorul Reuniunii cu taxa de membru pe viață. Triască!

— **Boala regelui Neculae I.** Ziarul srbesc „Beogradski Novine” publică o știre din Cetinje, spunând că boala regelui Nicolae s'a agravat și prezintă motive serioase de îngrijorare. Reprezentanții curților europene se interesează regulat despre searta regelui și în fiecare zi se raportează puterilor interesate despre starea domnitorului. Se pare că cu toate îngrijirile medicilor, Nichita își trăiește zilele din urmă. La Cetinje se așteaptă cu multă nerăbdare sosirea moștenitorului din Beau-leu.

Rezistența pasivă din Fiume. Rezistența pasivă a amplolaților de stat din Triest du-

rează încă în toată puterea ei. Urmările acestei rezistențe se simt nu numai în Triest, ci și în alte centre, cari sunt în legătură comercială cu Triestul. Pagubă se urcă la peste un milion de coroane. — Mai greu îi atinge pe cei ce negustoresc cu poame, cari se strică, nefiind expediate la locul de destinație. Mai multe case de expediție au încetat munca.

Se așteaptă declararea rezistenței pasive și din partea funcționarilor dela căile ferate dela Sud.

Cu toate amenințările adresate greviștilor, guvernul pare imposibil în fața situației. După cum se afirmă nu este aplicat să facă nici o concesie funcționarilor, cari în urma scumpeții au fost necesitați să-și elupte îmbunătățirea traiului.

Șefii de oficiu au somat funcționarii, ca având în vedere urmările defectuoase ale unui astfel de procedeu, să abandoneze ducerea mai departe a rezistenței și să-și reia cu toată seriozitatea oficiile. În urma acestei somări, comitetul greviștilor a tipărit drept răspuns, un manifest prin care îndeamnă la continuarea luptei începute, care va trebui să aibă ca urmare ridicarea legii.

Interesele negustorilor sânt mai amenințate în urma rezistenței, pe care voind să o contrabalanseze au hotărât că de acum înainte nu vor mai vinde pe credit absolut nimic funcționarilor, cari sânt avizați de altfel la acest credit.

După cum se anunță din Viena guvernul este ferm decis că în cazul când rezistența n'ar înceta, să suspendeze pe conducători, iar pe ceilalți să-i trimită la oficiile micilor orașe din Dalmația și Istria.

— **Convocare.** On. membrii ai „Societății de lectură din Bocșa-română” sânt rugați a lua parte la adunarea generală ordinară, ce se va ține în 13/26 Februarie a. c. la orele 3 p. m. în localul societății. *Petru Vuc*, președinte. *Nicolae Barbu*, secretar.

— **Republica bulgară.** Ziarul „Balkanska Tribuna” din Sofia aduce știrea, că social-democrații bulgari, la întrunirea dela Tirnova au proclamat republica. Asemeni manifestațiuni s'au făcut și în alte părți ale țării.

— **„Jupe-cullotte”.** Primul model al noului costum femeesc, — rochia-pantaloni, s'a văzut cu prilejul curselor de cai dela hipodromul Anteille lângă Paris. A produs — bineînțeles, mare senzație, așa că sutele de privitori au fost atrași mai curând de eleganța damei cu pantaloni, decât de alergările cailor.

Nu se știe de va cuceri cercurile pariziene noul costum, care de altfel tradează o eleganță și un chic aparte.

— **Faptă rea.** Din Siclău ni-se scrie, cu titlul de sus, următoarele:

În ziua Întâmpinării Domnului, s'a dus la jocul ficiilor și Ioan Mornăilă, copil cinstit dar sărac, cu gândul să intre și el în horă ca să-și mai petreacă vremea. De abia intrase însă în joc și se repezi la el ficiorul primarului dela noi, George Soporan, care împreună cu Iosif Mihuț au înfășcat pe sârmanul Mornăilă ca să-l oprească dela joc. Hărțuindu se ei toți trei, Iosif Mihuț a scos cuțitul și la băgat în pântecile lui Mornăilă, care căzu leșinat la pământ. Sosind jandarmii, au deținut pe făptuitori.

Ioan Mornăilă se luptă între viață și moarte cu durerile.

Ruşine acestor netrebnici fără milă și părinților cari le-au dat o creștere așa slabă. *Un tânăr.*

— **Lucru vrednic de imitat.** Din Răhău (cerc. Sebeșului-săsesc) ni-se scrie: Zilerul de aici *Achim Pienariu*, având 5 copilași, a fost sfătuit să-și dea băiatul cel mai mare în grija unei societăți din capitală spre a fi aplicat la vre-o meserie și astfel să scape de neajunsurile împreunate cu îmbrăcarea, alimentarea băiatului. Bunul creștin înainte de a se despărți, poate pe veci, de fiul său, a ținut să ia sfatul unuia dintre preoții noștri în această afacere. Părintele sufletește chibzuind asupra lucrului l'a rugat pe Pienariu să nu primească ofertul, ci să se întoarcă după sfat la acelea dintre dnii noștri, care, acum de mulți ani, caută căi și mijloace pentru a ne înmulți și întări clasa noastră de mijloc — cătră dl Tordășianu din Sibiu. Intervenirea zilerului Pienariu la dl Tordășianu n'a fost fără de folos, deoarece domnia lui a sfătuit să-și dea copilul la meseria de covăcie (faur), iar pentru a putea fi primit, din darurile de Crăciun, adunate pentru săracii noștri, l'a îmbrăcat pe bietul băiat în haine nouă, cum se zice, din creștet până'n tălpi, căci cioarecii, țundra, opincile și căciula băiatului, erau într-o stare nu tocmai recomandabilă. Băiatul astăzi e ucenic pe 3 ani în ferăria dlui C. Weindel din Sibiu, iar Reuniunea meseriașilor noștri a primit angajamentul să-l îmbrace, să-i plătească banii de școală și de spital. Dar este bun și folositor cu lucru, și ce ar fi vrednic să se facă de cât mai mulți ai noștri, este, că la sfatul dlui Tordășianu, părintele nostru a publicat acest lucru în biserică și a apelat la inimile generoase din Răhău să sară fiecare cu cât poate în ajutorul Reuniunii meseriașilor noștri sibieni, care țin locul părinților unui băiat de al nostru născut în satul nostru. Rugămintea a fost și ea ascultată și din darurile noastre au eșit 8 cor., cari s'au trimis la Sibiu. Dacă așa ar face oamenii noștri și în alte părți, apoi am ajunge acolo, mai că n'ar fi sat românesc, care să nu susțină câte un băiat serman la meserie. *„Iov.”*

x 1 Litru rum englez de ananas, cu gust de vanilie și o cutie de tea la olaltă 2 coroane. (Preț de concurență.) Teiuri veritabile chineze și rusești de calitate excelentă și pe lângă prețuri foarte ieftine 1 Dkgr. 10, 12, 16, 20, 24 fileri. Prăjiturile pentru tea le socotesc în prețul de fabrică aceluia, care își procură dela mine tea și rum. 1 Klgr. sfărături de ciocoladă cor. 2.40—2.60. Sursa cea mai ieftină și mai bună pentru cumpărarea a orice marfă în bransa aceasta. — **Părul cărunt și mustața căruntă se vopsesc bine cu vopseana «IDEAL» pentru păr care e nestricăcioasă.** Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată culoarea la **Fekete Mihály**, droguerie la «Inger» în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). 2

ECONOMIE.

Tariful de transport pe Dunăre. Navigațiunea pe Dunărea ungară e îngrijită de trei societăți concurente: Prima societate imp. reg. priv. de navigație dunăreană, Societatea reg. ung. de navigație fluvială și maritimă și Societatea dunăreană de navigație sud-germană

Aceste trei societăți până acum s'au concurat vehement atât prin tarifele de transport cât și prin favorurile ce acordau transportoilor de bucate, cu deosebire.

Acum, după îndelungate pertractări cele trei societăți concurente au căzut de acord stabilind tarife de transport întru toate la fel. Chiar și acordarea de favoruri se poate face numai cu consimțământul celor trei societăți — acum caritate.

Ca întotdeauna și învoiala celor trei societăți concurente — publicul consumator și producător o plătește, căci în urma învoielii tariful de transport pe Dunăre — a fost urcat cu 10—20%.

După noul tariful transportului de bucate la Budapesta va fi dela Panciova, Becicherecul-

Atelier optic. Isvor vrednic
de încredere și ieftin pen-
tru orice cumpărături

Dobó Albert, Kolozsvár,

Giuvaergiu. Mátyás király-tér 15.

Fosta prăvălie HUSZNIK.

Își recomandă magazinul său bine asortat cu ciosornice de fabricație renumită. Mare asortiment de juvaere din aur, argint, briliante și obiecte din argint veritabil de China, cum și în articole optice.

mare și Seghedin 66—68 fileri per maza metrică; dela Neoplanta 62 fileri dela Vukovár 58 fileri, dela Bezdán 54 fileri dela Duna-Földvár 44 fileri. Dela stațiunile de pe Tisa și Bega urcarea s'a făcut cu 18 fileri.

Aceste urcări de tarife cu deosebire sistarea favorurilor de refacție la transporturile C. F. U. cu 1 Marie — vor influența în mod simțitor geșeftările cu bucate.

Relațiile de serviciu a funcționarilor privați și a impiegaților comerciali. În Ungaria până acum relațiile de serviciu a tuturor funcționarilor și angajaților, ce nu sânt în serviciul statului ori administrației — au fost judecate în temeiul dispozițiilor marce a legii de meserii și a legilor comerciale. Aceste legi nu regulează decât relațiile între lucrător ucenic, calfă și măiestru ori patron și nu admit ca timp de abdicere ori pentru desfacerea relațiilor de serviciu decât 15 zile, ori 6 săptămâni, ori trei luni. Praxa și judicatura apoi a sancționat ca timp de abdicere 6 luni și chiar un an — cu deosebire când era vorba de procuriști, de redactori, de funcționari înalți, directori de pe la întreprinderi și societăți pe acții.

De multe ori însă practica aceasta, ce nu-și avea temeiul lămurit în legea pozitivă — era explicată și aplicată după impresia și bunul plac al judecătorului.

Această anomalie e vorba să fie scoasă și relațiile de serviciu ale funcționarilor și angajaților privați să fie regulate prin o lege specială. Proiectul acestei legi formulat în vre-o 50—60 paginări, după ce va fi dezbătut în anchete speciale compuse din industriași și întreprinzători și alți chemați — va fi prezentat în curând camerei deputaților.

Mișcarea cooperativă între Români din America. Precum aflăm un număr de 60 de țărani români, toți originari din comuna Porcești (com. Sibiuului) domiciliați de prezent ca agronomi în Garret Ind. (America de Nord), au hotărât a întemeia o tovarășie pentru asigurarea vitelor, pe bază de reciprocitate.

Au adunat deja un capital inițial de K 6000 întreg vărsat; jumătate din venitul de interese al acestei sume se va capitaliza, iar jumătatea a doua se va întrebuița pentru despăgubiri, tovarășii având a complecta din al lor sumele ce nu ar ajunge pentru plățirea pagubelor.

Acum se fac tocmai ultimele dispoziții pentru inactivarea noii tovarășii.

Nouă însoțiri de credit Raiffeisen s'au înființat în timpul din urmă precum aflăm în comunele: Luța și Dridif (comit. Făgărașului), apoi în comuna Saschiz și Oalomfaleu-mare (comit. Târnava-mare). Merite deosebite pentru înființarea acestor așezăminte au preoții din aceste comune. Însoțirile întemeiate după principiile adoptate și susținute de »Reuniunea rom. agricolă sibiliană«, aderează la »Centrala Însoțirilor«, proiectată de Reuniunea amintită.

O mare acțiune pentru îmbunătățirea rasei vitelor în Bănat. Reuniunea Economică din Bănat a inițiat o mare acțiune pentru ridicarea, calitativ și cantitativ, a contingentului de vite între economi, (unguri și nemți firește), din Bănat. E vorba că prin un împrumut, dela stat, care să se amortizeze în decurs de cinci ani, să se cumpere 1200 de vaci de prăsilă și să fie distribuite în gospodării de mici proprietari. Statul favorizează acțiunea prin o reducere la procente de 3%, transportul gratuit și asigurarea pe un an a animalelor. Porcii de rasă vor fi cumpărați prin târgurile din țară, vacile însă, rasa berni-simental, vor fi importate, din Elveția, direct. Numai bieților noștri țărani, nu le vine nici un ajutor, nici un sfat, nici un îndemn, dela nime.

BIBLIOGRAFII.

A apărut numărul 15 din „Noua revistă română“ cu următorul sumar: Noutăți: Pentru Universitatea noastră populară; adeziunile primite. — Din viața M. S. Regelui Carol I. — Cronică literară. Ramiro Ortiz: „Leila“ ultimul roman a lui Antonis Fugazaro. — Cronică școlară. S. F. Buricescu: O anchetă; Liceul judecat de elevi. — Literatură. V. Cioflec: Sergentul Besdreagă; Ioan Dragu: Păianjenul roșu. — Cronică științifică: Căpitan Gh. Grigoruțu: Incendiile provocate de instalațiile electrice. Nistor Anestin: Marginiile universului. — Note și informațiuni: Tipuri și ticuri universitare: Agapa studenților în litere; Literatura eaiștă în Franța; Henry de Regnier la Academia franceză. — Revista Revistelor: Viața Românească, Revue Bleue; La Voce; Revue de deux mondes. — Memento.

No. 2 din „Revista democrației Române“ cu sumarul: I. A. Candiani: Casa Rurală. — I. Păun-Pincio: Sonet (versuri) — G. Despina: Chestiunea femeiască: Emanciparea femeii. — Sym: Însemnări cu prilejul reprezentării tragi-comediei „Cidul“ — Gherghie Șuer: Spovedanie, studiu de pedagogie militară. — Anchetele noastre. — Corespondență. — Recenzii, informații, polemici.

A apărut: *Convorbiri Literare* Nr. 1 cu următorul cuprins: P. Cerna: Lui Leo Tolstoi (versuri). — Em. Gârleanu: În odăita ei (novelă). — Em. G. Ciomac: Nocturnă (versuri). — Priar: Maimuțarul (novelă). — I. N. Lahovari: — Cum s'a stricat limba românească? — Victor Eftimiu: Hamlet murind (versuri). — G. Bogdan-Duică: Școala normală. — G. Panu. A. Lambrior: O scrisoare către dl. T. Maiorescu. — D. Russo: Găteala de nuntă a unei elegande din sec. XVIII. — Barbu Cărgari: Lupta constituțională din Anglia. — Însemnări privitoare la cultura neamului românesc: Limba românească în Basarabia; scăderea școalelor românești în Transilvania și Ungaria. — E. Lovinescu: Cronică literară: Poetul Cincinat Pavelescu. — Cronică: Fapte: Cancerul „in vitro“; Chestia agrară în Italia; Tuberculoza și ereditatea.

Recenzii: Em. Gârleanu: Din lumea celor cari nu cuvântă; N. Bănescu: Viața și scrierile marelui vornic Iordache Golescu; Victor Eftimiu: Fără suflet; Kirilăscu Băznoșeanu: Zoologie și botanică; M. Stahl: Bucureștii ce se duc; Cr. C. Popescu: Povești și fabule pentru copii; Al Tzigara Samurcaș: Cronică artistică. Arta și politica în 1910.

Traian Lalescu. Cronică științifică: Mecanica socială a dlui Haret. N. Mazere. Cronică școlară: O pildă bună dela unguri.

P. T.

Cu prezenta am onoare a Vă aduce la cunoștință că începând cu azi

mi-am mutat prăvălia

existentă de un șir de ani în colțul Casei de economii și strada Hunyadi, asortată cu pălării, articoli de modă bărbătească, accesorii de vânatoare și voiaj, și obiecte de galanterie și uniformă militară,

în piața Sânt Gheorghe, edificiul seminarial.

Implinim o datorie plăcută în acest moment însemnat în evoluția prăvăliei noastre, mulțumind din suflet onoratului public pentru interesul și bunăvoința sa pe care o solicităm și de-acum înainte. Prin localul luminos, plăcut și modern sânt în plăcuta situație, ca de aci înainte să dăm serviciului atenție îndoită.

Cu stimă

Francisc Weismayr.

NB. Pentru a încunajura greșelile am onoare a vă aduce la cunoștință, că magazinul de modă e în Timișoara-cetate în str. Hunyadi (în fața farmaciei Jahner C. M.) unde va rămânea și de-acum înainte.

Poșta Administrației.

Gheorghe Mătea, Gorbed. Am primit 60 cor. abonament până la 1 Aprilie 1911.

Dionisie Goanția, Lapușnis. Am primit 14 cor. abonament până la 1/VI/ 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Gheorghe.
Tribuna: Institut tipografic Nictin și asoc.

MOBILE

bune și ieftine

se află în renumita fabrică din

Oradea-mare-Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7. alui

Reisz Miksa

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constantă). —

Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferenc-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Telegramă.

Cuba, 1 Ianuarie 1911.

Tribuna—Arad.

Cafeaua s'a scumpit cu 30%. Totuși firma românească F. A. Degan din Fiume (Poșta fiok 163) o vinde sub preț. Sprijiniți-vă fratele, că nu merită a se comanda din America.

Degan trimite în pachete postale de 5 kgr. franco și alte articole, ca: Tea, Ciocoladă, Stafide Mandule, Sardine etc. și are prețuri curente românești.

Președintele.

Dr. B. BASIOTA medic specialist în morburile femeiești.

Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.

Consultațiuni între orele 8—10 a. m. 3—5 p. m.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în deurtură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultațiuni dela orele 8—12 a. m. și 3—6 p. m.

Un candidat de avocat

afă aplicare momentană la

Dr. Desideriu Fülepp avocat
Vajdahunyad (Hunyad m.)

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

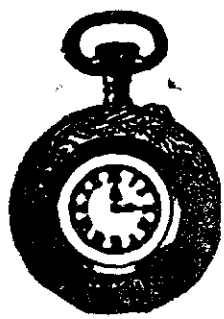
Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenia și fotolii.**

Econoamă.

Se caută o econoamă pentru conducerea casei, înr'o comună românească mai mare. Ofertele să se adreseze administrației ziarului »Tribuna« în Arad.

ȘLEPÁK A.

ciasornicar, aurar și giuvaergiu
Marosvásárhely, Széchenyi-tér No. 43.

Mare depozit de tot-felul de oroloage de buzunar, de părete, atârătoare precum și tot-felul de giuvaergicale de aur și argint. Reparații de oroloage și giuvaergicale se efectuează prompt. Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi. —

ANUNȚ.

Pentru prăvălia de băcănie și coloniale, să caută

doi învățăcei

cei cu vreo clasă de școală superioară vor fi preferiți.

Ofertele sunt a se adresa firmei **Constantin Tăran** Temesvár Gyárváros.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1910
9 Ianuarie

131771204
805188
56271258
30419276
11999924
14925995
3134621
5999687
708870
32871
104513950
41918484
56323352
438826680
12000000
28187792
4120826
276705290
102640
104513950
33193182
458826680

ACTIV

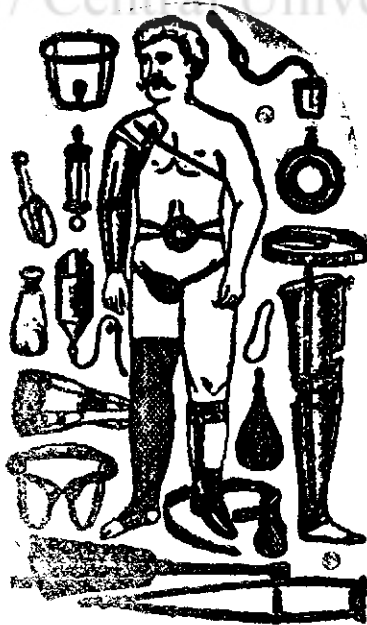
93466824	Rezerva metalică Aur	119877725
38304380	Trate Aur	49608000
	Argint și diverse monete	
	Portofoliu Român și Străin	
	*) Impr. pe ef. publice	15700700
	" " " " In cont cor.	13085427
	Efectele Capital. Social	
	Efectele fondului de rezervă	
	" " " amortizarea imob. și material	
	Imobile	
	Mobilier și Mașini de Imprimerie	
	Cheltueli de Administrațiune	
	Deposite libere	
	" " & provisoriu	
	Conturi de valori	
	Conturi diverse, Sold.	

1911.
8 Ianuarie

169485725
813202
99768948
28786127
11999924
17994307
4301621
6018319
721787
16920
109149945
18056790
54067327
521280942
12000000
30030309
4376124
334016109
111973
09249945
31496401
521280942

PASIV

Scomptul 5‰ *) Dobânda 5 1/8‰.

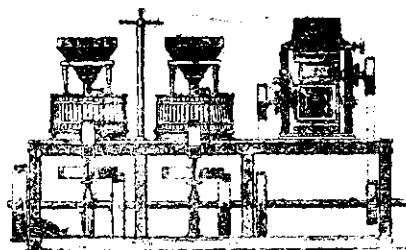

HALÁSZ P. JÁNOS

atelier pentru bandage chirurgicale
BUDAPEST IX, Üllői u. 5

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și brevetate
Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare și mâni artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru îndreptarea staturii (gradehalter), mașini pentru umblat și sprijinit, precum și tot felul de articole necesare pentru îngrijirea bolnavilor, preparative de fabricație engleză și americană, irigatoare și injectoare. — — —

Grijiți de adresă.

KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murás-Osorhei—Marosvásárhely

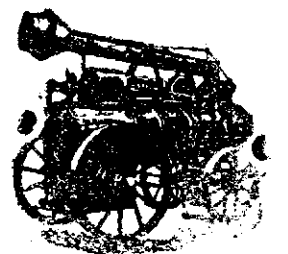
Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și imblătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale

montarea deplină a morilor

și reparații în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 137079.

19 Ianuarie 1911.

Publicațiune.

A 16-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% amortibilă din 1903, împrumutul de Lei 185.000.000 se va efectua în ziua de **16 Februarie/1 Martie 1911**, ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 1.079.000 în proporția următoare:

38 titluri de câte	5.000 Lei	190.000
130 » » »	2.500 »	325.000
324 » » »	1.000 »	324.000
480 » » »	500 »	240.000

972 titluri pentru o valoare nominală de Lei 1.079.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrevici.

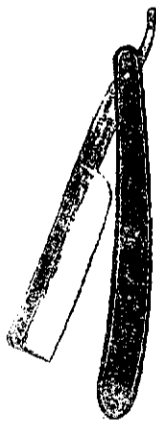
Márton Tamás

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și fabricare de cuțite

Marosvásárhely, Petőfi-tér 1.

Se recomandă pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru casă; bucătărie; pentru masă și bricege, unelte pentru ciubotari și cojocari prețum și ascuțirea bricelor pe lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a șase brice, barbierilor le socotesc taxa numai — pentru cinci. —

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Întreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Împrumuturi cu amortizație și împrumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

■ **Vig Lajos** ■

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

KÁDI FERENC

căltunor ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu **ghete p. bărbați, femei și copii** calitatea cea mai bună cum și comande după măsură pelângă prețuri convenabile. Reparațiile se primesc pelângă prețuri ieftine.

Se vând

pelângă rate lunare

convenabile, fără orice urcare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.

Arme

Articole de voiaj

Ochiane

Aparate de fotografiat

Rufe pentru bărbați

Covoare

Candelabre

Mobile de aramă

Obiecte din argint de China

Tablouri și statuete

Casse de bani

Opuri literare

Mașini de scris

Hectografe, la

Csiszár Viktor

Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 20.

Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.

Reprezentanța generală:

S. A. Elek & Comp.

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzului, cucuruzului și grâului, se învârtă cu mână, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanță și numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfăcerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE
Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Nou! În Arad n'a mai existat încă! Nou!

În strada Forray (Palatul contelui Nádasdy) s'a deschis deja o întreprinsă americană electrică de —

Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și calcâie bărbătești numai C. 2.40

" " " femeiești " " 2.00

" " " pentru copii " " 1.60

Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

Lucza József

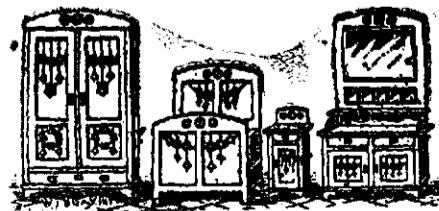
atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, **haine de doliu** mai departe primesc **curățirea penelor de pat**, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praft. Comandele din prov. se efectuează imediat și pr.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și se loane pre um și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate

Avis!

La **FĂGETANA** institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depunerii încopclate cu asigurare de viață« introdusa la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adecă unamile coroane.

Primirea atârnă însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul t-se dă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte acelacâ la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul „Făgetana“ acoardă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie prim sc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plătirile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abziece și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

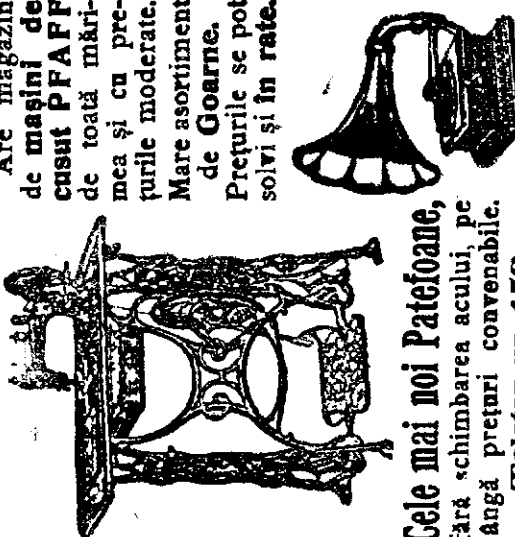
Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză »Algemeene Maatschapij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana“

institut de credit și economii în Facset.

STAM EDE succesor
RESCH FERENCZ,
atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Arc magazin de mașini de cusut **PPAFF** de toată mărimea și cu prețurile moderate.
Mare asortiment de **Goarne.**
Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului, pe lângă prețuri convenabile.
Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efeptuire: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesere la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

„TIMIȘIANA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).
Filiale în Buziaș, Recaș, Ciacova și Deta.

Telefon pentru centrală Numărul 510. Telefon pentru „STANDARD“ No. 1028.
Capital propriu 1,500.000.— Cor. — Depunerii . 4,000.000.— Coroane.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administreează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponentilor după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detrager.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea cassei se plătesc și fără abzicere.

Escomptează cambii și acoardă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acoardă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administreează agentura generală pentru Ungaria de sud a societății de asigurare

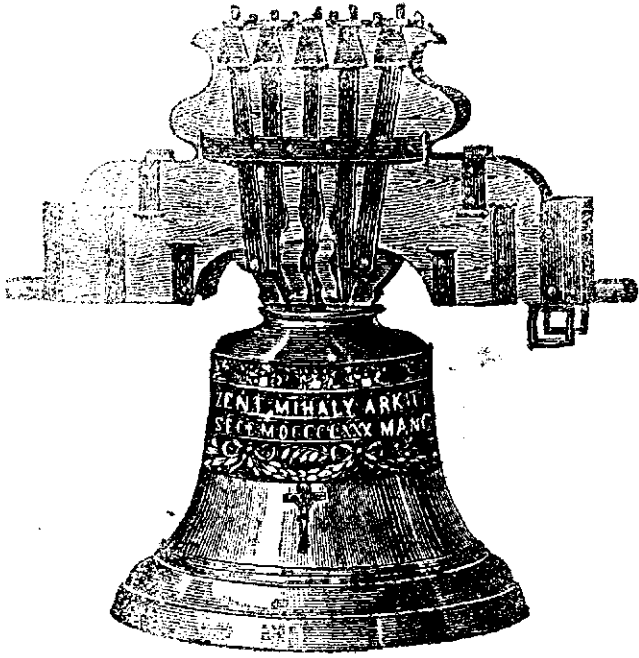
„STANDARD“.

Telefon: Filiala Buziaș Nr. 10. — Filiala Recaș Nr. 14.

Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16. — Filiala Deta Nr. 26.

Michail Manchen

Sighișoara—Segesvár, Piața de Sus Nr. 168.

vărsător de clopote (campane) de construcție mai nouă cu sul sucitor

Firma aceasta există de la anul 1822 și să bucură de un renume bun; se recomandă deci tuturor comunelor bisericești pentru —

a lifestra și repara clopote

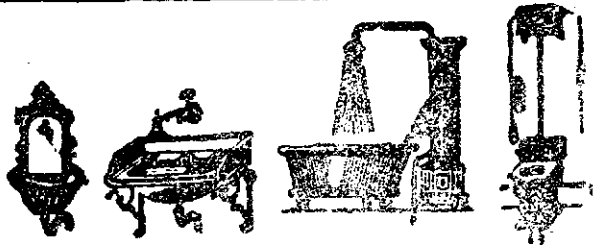
de toată mărimea cu coroane de stejar ori fer legat; face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote pe lângă prețurile cele mai convenabile. — Clopote mai mici sunt totdeauna gata. Solvire și în rate.

Abonați și răspândiți în toate părțile țării

„TRIBUNA“

cereți-o în toate cafenelele, restaurantele, hotelurile și ospătăriile cercetate de români!

Apaducte.

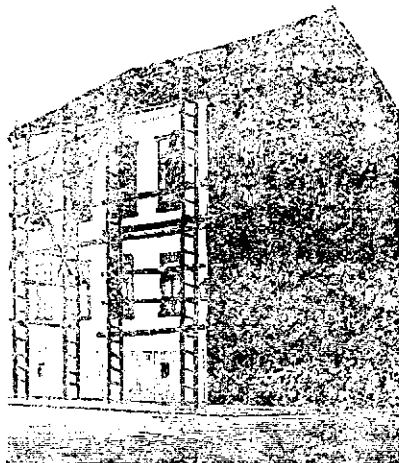
Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.** cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărni și școli. — Specialist în sonda. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Biroul arhitectului

Jfj. Czako Lajos
Kolozsvár
Monostori-ut 60.
Telefon No 936.

Primește orice lucrări din acest ram, planuri, preliminare de spese, conducerea și supravegherea edificărilor, controlarea și valorarea lor, cum și edificări complete, atât în loc cât și în proviucie, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmură, labrador, granit, sienit, etc.

Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Biroul central: Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva și Nagyvárad.

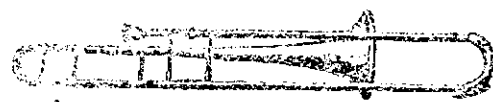
RELITSCH JÁNOS, atelier de instrumente muzicale în

Versecz

Kudrici-ut 5, colțul străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția onoratului public din loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, vioară, tamburine, armonice, garmofoane, tobe, celine, triaungule, oboe, flaut, clarinete, goanre, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.

Instrumente vechi se primesc pe lângă prețurile cele mai mari posibile. Comandele se efectuează prompt.

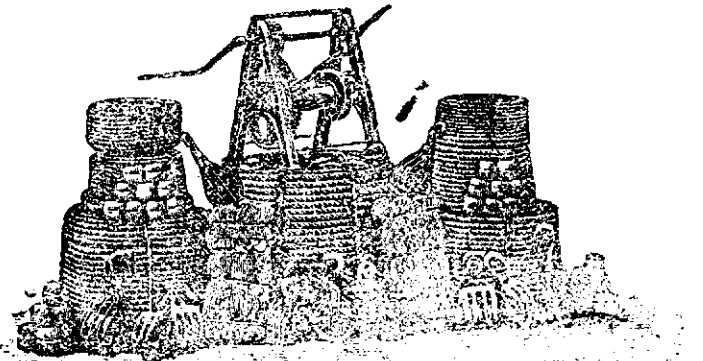
LÁZÁR MIHÁLY funar Temesvár-Gyárvaros Kossuth Lajos-ter 2.

Vânzare mare de fabricate de cânepă, în și jută.

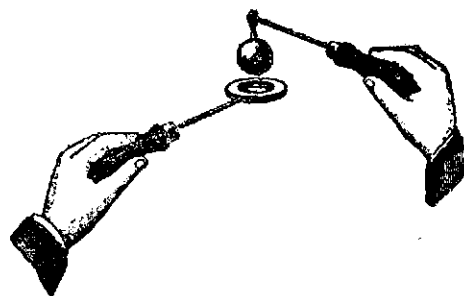
Tot-felul de funii de cânepă, fir, brăcii, brăci, fire de tort, legătoare pentru mori, burdufuri de cânepă, pânză de jută (pentru pachetare), saci de cânepă în și jută, strate crude și impermeabile. Funării pentru economi: ștreanguri, căpeștre, funii pentru car, pentru vite, legătoare de snopi, ușoare și pentru mașini de treierat, procovițe p. cai, rețele,

mreje p. pescari și leagăn atârnat. Adresa telegrafică: Lázár kötélgyáros

Lugos. — Nrul telefonului 207. Nu l'cecului și clearing la posta Ungară 26142. Toate comanda sunt a se adresa la firma de mai sus.

In atenția susținătorilor de școli.

Requisitele obligatoare pentru școlile confesionale în cadrul legii XXVII, § 15 din 1907, se pot cumpăra mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de recvizite școlastice

Budapesta, VII., Vas-utca No 7.